

การเขียนตำราเพื่อใช้สอนและ เป็นผลงานทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ ฐานดี

อดีตอาจารย์ประจำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อดีตอาจารย์ประจำและอดีตผู้อำนวยการศูนย์เกาหลีศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรยายในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรคณะศิลปศาสตร์สู่ความเป็นเลิศยุค 4.0
เรื่อง การเขียนผลงานทางวิชาการ ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
จัดโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ณ โรงแรมเคปราชา ศรีราชา จังหวัดชลบุรี วันที่ 19-23 มีนาคม พ.ศ. 2561

การเขียนตำราเพื่อใช้สอนและขอเป็นผลงานทางวิชาการ

1. Course description

- นำมาแจกแจงออกเป็นบทๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบวิชานั้น (outline)
- ในแต่ละบท ให้แยกออกเป็น: หัวข้อใหญ่ หัวข้อรอง และตัวอย่าง
 ซอยให้ถี่ และละเอียด - ตรวจสอบหลายๆ ครั้งว่า ได้เรียงลำดับ
 เนื้อหาก่อนหลัง เนื้อหาซ้ำ ตัดให้เรื่องกระชับ เสริมข้อความที่สั้นเกินไป
- ตรวจสอบทั้งหมดดูว่า ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร/ตาม course description

การเขียนตำราเพื่อใช้สอนและขอเป็นผลงานทางวิชาการ

ควรดูตัวอย่างจากตำราของมหาวิทยาลัยอื่น/เพื่อนอาจารย์ที่ได้รับการยอมรับ

□ นำมาเปรียบเทียบราว 2 – 3 ราย แล้วลองเขียนของตนเอง

(ต้องอ่านทั้งเล่มของตำราตัวอย่างที่เราคิดว่าสมบูรณ์ที่สุด เพื่อดูหัวข้อต่อไปนี้

- ความสมบูรณ์/ครอบคลุมหัวข้อเรื่องทั้งหมดหรือไม่
- การนำเสนอ (presentation) เชนำเสนออย่างไร – เข้าใจง่าย หรือซับซ้อน
- การใช้ภาษา (ควรเขียนทุกวัน ใช้พจนานุกรม)
- การแสดงความคิดเห็น/การสรุปในแต่ละตอน บทสรุปเป็นอย่างไร
- การยกตัวอย่าง ทั้งของไทย/ต่างประเทศ
- แนวการเขียน footnote และบรรณานุกรม

การเขียนตำราเพื่อใช้สอนและขอเป็นผลงานทางวิชาการ

2. อ่านหนังสือ งานวิจัย ข้อเขียน วิทยานิพนธ์ อาจเริ่มต้นจาก internet (ควรพยายามอ่านจากต้นฉบับ มิใช่จากบทวิพากษ์เท่านั้น)

หมายเหตุ อย่าเขียนโดยไม่มีข้อมูล ไม่มีการวางโครงร่าง (outline) อันจะทำให้การเขียนติดๆ ขัดๆ
อันอาจจะเป็นเหตุให้เลิกเขียนหรือจะทำให้ไม่ชอบการเขียนได้

คนที่เขียนได้ดีควรจะ

1. ต้องอ่านมาก เก็บสะสมความรู้ ความคิดเห็น และสะสมแนวคิด/ทฤษฎี
2. แนวการมองปัญหา การตั้งสมมติฐาน อาจเขียนแบบ dialog มิใช่ทางทางเดียว
3. หากเขียนโดยไร้แนวทาง (ทิศทาง) ไร้ข้อมูล ทฤษฎี/แนวความคิดจะทำให้การเขียนไร้กรอบ ขาด frame และจะถึงทางตัน (คือเขียนไม่ออก เขียนไม่ชัดเจน)
4. ควรเขียนทุกวัน เช่น ตอนเช้า - วันละหน้าสองหน้า สม่ำเสมอ

สิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากเขียนกรอบของตำรา หรือคิด outline คร่าวๆ ได้แล้ว

ให้เริ่มอ่าน/ค้นหาข้อมูล

❖ อ่าน หาเอกสารทุกประเภทที่เกี่ยวข้องอ่าน เก็บเอกสารและจดการอ้างอิงทุกครั้ง

จัดแยกกลุ่ม/จัดหมวดหมู่

ทฤษฎี

วิธีศึกษา

เนื้อหาในแต่ละเรื่อง

คำจำกัดความ

ทางทฤษฎี

แนวคิดของผู้เขียนแต่ละคน

❖ อ่านทั้งภาษาไทย-อังกฤษ หรือหากอ้างต่อ — ต้องระบุให้ชัดเจน

ส่วนใหญ่จะเขียนชื่อคน/ระบุหน้าจากหนังสือภาษาอังกฤษ แต่ไม่ระบุการอ้างอิง เป็นเสมือนตัวเองไปอ่านเอง แต่ไม่ได้เขียนชื่อหนังสือไว้ในบรรณานุกรม (คนอ่านจะคิดว่าเราไปลอกของใครมาทั้งดุ้น)

❖ ต้องลงทุน

ซื้อหนังสือ ตำรา

ถ่ายเอกสาร

ยืมจากห้องสมุด/เพื่อน (ควรถ่ายเอกสารไว้)... อย่ายืมนานเกินไป

เก็บไว้ในคอม/ในที่เก็บ หรือ Print ออกมา จากนั้นจัดแยกกลุ่มข้อมูล และเก็บให้เป็นระบบ เพื่อสะดวกในการเรียกดู

ต้องมีปทานุกรม/พจนานุกรมใกล้มือ เพื่อตรวจสอบการเขียนคำศัพท์ที่ไม่แน่ใจ

3. เขียนแต่ละบทเป็นบทความที่สมบูรณ์

- ✓ ให้นักศึกษาอ่าน โดยให้ดูการใช้ภาษา/สำนวน/อ่านรู้เรื่องได้ใจความดี
ในชั้น/จ้างคนอ่าน ให้ทำเครื่องหมาย/note ให้ชัดเจน แล้วผู้เขียนนำไปแก้ไขด้วยตนเอง
- ✓ นำไปสอนที่ละบท/ตอน (ตัวอย่างจากอาจารย์ Lucy Mair)
ให้นักศึกษาถาม นำไปแก้ไข
นำไปสอนอีกในเทอมถัดไป (ควรทำราว 2 – 3 ครั้งเพื่อให้แน่ใจความถูกต้อง)
- ✓ ให้เพื่อนอ่าน (peer readers) ให้ comments และ edit คำผิด การใช้คำ สำนวน (อาจต้องจ้าง – ในบางกรณี)

4. การยกตัวอย่าง

- ในแต่ละบท อาจมีตัวอย่างที่ยกมาจากข้อเขียน/งานวิจัยของคนอื่น (ทั้งไทย-เทศ) หรือนำเอาไว้ในภาคผนวก (เรียกว่า excerpt) แต่ต้องอ้างอิงว่า ใครทำ ทำที่ไหน พิมพ์ลงในเอกสารอะไร มีเนื้อหาอะไร/ค้นพบอะไร หรือได้สรุปไว้ในบทที่เกี่ยวข้อง
- ตัวอย่าง งานวิจัย/ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง/หัวข้อ ควรนำทั้งของไทยและของต่างประเทศ เช่น จากสังคมในเอเชีย/ทวีปอื่นมาเสนอไว้บ้าง อาจเอารูปมานำเสนอด้วย จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพชัดเจนและเข้าใจเนื้อหามากขึ้น แต่ต้องอ้างอิงที่มาของตัวอย่าง/รูปภาพให้ชัดเจน

5. การอ้างอิง สำคัญมาก อย่าลอก (ยกเว้นที่ excerpt หรือตัวอย่างในภาคผนวก) ถ้าลอกงานของคนอื่น ต้องระบุให้ชัดเจนว่าตรงไหนถึงตรงไหน เช่น ย่อหน้า ใช้ตัวเอน จบแล้วระบุแหล่งที่มา

อย่าลอกมากกว่า 10 บรรทัด หากมากกว่านั้น ต้องระบุถึงความจำเป็น

- excerpt ลอกทั้งเรื่องได้ ต้องระบุแหล่งที่มา
- ในบรรณานุกรม (ท้ายบท – ท้ายเล่ม) ควรอ้างอิงทุกเล่มที่อ้างใน text
- ใน text (คำรงค์: 2560, หน้า 2 – 8)
- Footnote ใช้ตัวเลขบนข้อความ ⁽⁻⁾ แล้วพิมพ์ไว้ด้านล่างของบทความ หรือแยกพิมพ์ไว้ตอนท้ายของแต่ละบท (หรือจะใช้แบบไหน แล้วแต่ถนัด/ชอบ เพียงเพื่อให้รู้ว่า ข้อมูลมาจากไหน ก็ใช้ได้/ถูกต้องแล้ว)

- ต้องรู้วิธีเขียนเชิงอรรถให้ถูกต้อง เช่น ibid. op.cit. et. al (ต้องศึกษาวิธีเขียน....)
- ต้องเรียนรู้วิธีเขียนบรรณานุกรม

จาก หนังสือพิมพ์

จาก นักเขียนนิรนาม

จาก net/web เช่น , Retrieved on Jan 25, 2018

การพิมพ์ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร - เอกสารอ้างอิงจากภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิงจากภาษาไทย

- ตัวอย่าง

ภาษาไทย ดำรงค์ ฐานดี 2561

มานุษยวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาษาอังกฤษ Beatties, John 1789

Other Cultures. London: Prentice Hall

อ้างอิงต่อจากที่เขาอ้างมาแล้ว

⁽¹⁾ Beatties อ้างในดำรงค์ ฐานดี, 2561

6. การเข้าเล่ม เรียงลำดับดังนี้

ปกแรก

ปกรอง

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง/แผนภูมิ/รูปภาพ

เนื้อหา ตั้งแต่บทที่ 1 - สุดท้าย

ภาคผนวก

บรรณานุกรม/อ้างอิง

ประวัติผู้เขียน

ประวัติผู้บรรยาย

- ❖ อดีต อาจารย์ประจำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ❖ อดีต นักวิจัย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ
- ❖ อดีต ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนากองการระหว่างประเทศ - USAID
- ❖ อดีต อาจารย์ประจำและผู้อำนวยการ ศูนย์เกาหลีศึกษา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ❖ อาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยต่างๆ รวมทั้งวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และสถาบันพระปกเกล้า

ผลงานทางวิชาการ

- หนังสือ 3 เล่ม
- ตำรา 17 เล่ม
- รายงานวิจัย 8 เรื่อง (ไทย – อังกฤษ)
- เอกสารทางวิชาการ 30 เรื่อง (เกาหลี - จีน - ญี่ปุ่น)
- บทความทางวิชาการ 100 เรื่อง

ประวัติผู้บรรยาย: การศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี 2513
- สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2516
- ปริญญาโท (มานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยลอนดอน ปี 2519
- ปริญญาเอก (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยฮาวาย ปี 2528
- ฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ปี 2530 และ ปี 2558

